

Düşünüm

Sayı 3 / Kasım 2017

U.Ü. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere mirası olan cumhuriyetimiz, O'nu yitirişimizle birlikte dipsiz bir bataklığa saplandı sanki. Durmaksızın artan bir ivmeyle gericiliğin, yayılmacılığın, yoksulluğun, tembelliğin ve ahlaksızlığın karanlığında eriyip tükeniyor. Yurdumuzu tüketenlerin alaylı gözleri, halkın mağrur bakışlarıyla kesişiyor. Aydını, öğrencisi, emekçisi; içi alaz alaz yansa da dili tutulmuş, elleri bağlanmış gibi bekliyor.

Atatürkçü Düşünce Topluluğu olarak, her türlü olanaksızlığa karşın bu gidişi tersine çevirmeyi, özbeöz sorumluluğumuz sayıyoruz. Bu karşı çıkışımızın yöntemini belirlerken gerçekçi, tutarlı, bilgili ve direktken olmamız gerektiğini biliyoruz.

Yalnızca eylemde bulunarak, yürüyerek, slogan atarak; benzer düşüncede olduğumuz insanlarla bir araya gelip karşılaştığımız olaylara atıp tutarak bu sıfatlara sahip olamayacağımızın da bilincindeyiz.

Üzerimizdeki karanlığın ancak bilimle, sanatla, felsefeyle ve bunları temel alan her türlü düşünsel eylemle aydınlatılabileceğini görüyoruz. Dolayısıyla her türlü öznel varoluşun temeli olan üretme eyleminin içinde bulunmayı, özlem duyduğumuz aydınlık günlere ulaşmanın zorunluluğu sayıyoruz.

Seçkin ve yetkin bireylerin ortak özelliği olan üretme alışkanlığını üniversitemize kazandırmak istiyor, bu uğurda çalışıyoruz. Kurtuluşumuzun olanca yöntemi, bundan ibarettir.

“Eğer bir milletin kurtarıcıya gereksinimi yoksa artık millet olmuştur. Sakın kurtarıcı bekleme; yoksa sana karşı olan vazifemi yapamadım sayarım.”

Mustafa Kemal Atatürk

ANITKABİR ÖZEL DEFTERİ'NDEN

03.11.2017

Türk Devrimi'nin Önderi, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu Büyük Lider Atatürk,

Yurdumuzu boğmaya çalışan karanlığın içinde yolumuzu bulabilmek adına, yine koşarak sana geldik. Burada bulunuş nedenimiz yalnızca seni anmak değil; başlattığın devrimi sürdüreceğimizin andını içmektir.

"Ölümsüz Atatürk" derken neyi kastettiğini anlıyor, Atatürkçü gençler olarak bu uğurda tüm olanaksızlıklara rağmen var gücümüzle çalışıyoruz.

Düşüncelerinin ve yaptıklarının değerini her gün daha iyi anlayıp bize bıraktığın mirasa layık olmaya çalışıyoruz.

Zaman bizim zamanımızdır Paşam, Rahat Uyu!

*Uludağ Üniversitesi
Atatürkçü Düşünce Topluluğu
Yürütme Kurulu Başkanı
Onur POLAT*

ATATÜRK ÖLEBİLİR Mİ?

10 Kasım, her yıl yeniden yaşadığımız kara gün. Sirenler, sözsüz ağıtlarını göğe haykırırken kiminin gözleri dolar, kimininse tüyleri diken diken olur. Yüreğindeki acı buruklukla şu soru fısıldar Türkün dudaklarından: Bizler için pek çok anlamı ifade eden Ulu Önder, Mustafa Kemal Atatürk, nasıl ölmüş olabilir? Oysa Atatürk, gelecek demektir. Bağımsızlık demektir; özgürlük, cesaret demektir. Atatürk, haklıdan yana olmak demektir; barış demektir. Aynı zamanda kavga demektir Atatürk. Gericiliğe, bölücülüğü, işbirlikçiliğe karşı savaş demektir. Yeter mi? Yetmez. Bilim, sanat, kültür; uygarlık demektir.

Anadolu'yu aydınlatan güneştir Atatürk, nasıl tutulabilir? Hangi bulut örtebilir üstünü, hangi yağmur söndürebilir ateşini ve hangi kasırga söküp atabilir yeşerttiklerini? O öyle bir umuttur ki nasıl korkabilir insan? Öyle bir güçtür ki onu gören nasıl yorulabilir, nasıl bekleyebilir? Öğrenmeden durabilir mi anlayan ve özümseyen? Gecenin ardından aydınlığın geleceğini bilen, elindekiyle yetinebilir mi?

Yetiniyor Paşa'm.

Benimsetmek istediğin düşünceleri bilen bilmeyen, kendisine "Atatürkçü" diyen demeyen hemen herkes; betimlemesi güç bir gevşeklik ve ağırlık içinde savrulup gidiyor. Ne yapılması gerektiği, nereye varılması gerektiği, bizi gelecekte nelerin beklediği gibi konular; çok bilmiş ağızlarda saatler boyunca işleniyor. Tarih, coğrafya, mühendislik, sanat, işletme, maliye, siyasa, uluslararası ilişkiler, iktisat gibi alanların tümünde yüksek bilgi sahibi takribi 80 milyon kadar insan, büyük bir zevkle ve iştahla, bıkpı usanmadan istisnasız her gün, yurdumuzun geleceğini resmediyor. Zira bu yüksek düşünce ve bilinç sahipleri, aynı zamanda konuşma eyleminin gerektirdiği her türlü beceriyi bünyelerinde barındırdığından, hem kendilerini hem de onları dinleyenleri eğlendirebilecek daha iyi bir yol bilmiyorlar.

Gelgelelim konu sorumluluk üstlenmeye; yani öğrenmeye, üretmeye, yaptığı işte yetkin olmaya geldiğinde sözünü ettiğim bu bilgili ve konuşmayı da pek seven kişileri önce bir sessizlik kaplar. Ancak çok geçmeden -zaten bu sessizliğin uzun sürmesi olanaklı değildir; çünkü "susmamak" feci bir alışkanlıktır- ortalığı, bahanelerin peş peşe sıralandığı bir yaygara alır.

Atatürk'ümüzün 1933 Cumhuriyet Bayramı konuşmasından: **"Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım, akıl ve bilimdir.**

Zaman hızla ilerliyor. Milletlerin, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve ilmin gelişimini inkar etmek olur.

Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse manevi mirasçılarım olurlar."

Gerçek, kuşkusuz ki apaçık ortada. Her ne kadar hala üzerinde düşünülmesi, ayrımlı kutuplar arasında uzlaşmaya ulaşılması gereken noktalar varsa da çalışkanlık, seçkinlik, üretkenlik gibi uygarlığın ve insan olmanın gerektirdiği pek çok paydada buluşuyoruz; ve aslında sorumluluklarımızın ayrımındayız. Ancak yine kuşku yok ki bilmek ile yapabilmek arasında fark var. Ne yazık ki şu ana dek çizdiğimiz tablo, Atatürk'ün bize öğrettiğine benzemiyor. İçinde bulunduğumuz yanlışları kanıksamışız, kendi kendimizi avutup durmuşuz.. Neden? Çünkü bu yanlışları uygulamak çok daha kolay. Bu kolaylık, bizi tembelliğe alıştırmış. Tembellikse yurdumuzu bugünkü durumuna düşürmüş.

Yazının başlığında yazıyor ya Atatürk ölebilir mi diye, işte böyle ölür. Hem de yalnız 10 Kasım'da değil; her gün, sayısız kere ölür.

ULUŞÇULUK ÜZERİNE

Onur POLAT

Bugün aslında bu yazının çıkış sebebi milliyetçiliğin öcü olarak görüldüğü, bölücülük atfedildiği bir ortamda Atatürk milliyetçiliğini doğru anlamak ve doğru anlatmak zorunda kaldığımızı belirtmektir.

Ulusçuluktan bahsederken temel oluşması açısından elbette önemli birkaç cümleye değinmek gerekir. Bunlardan:

“Toplumun, ulusun tüm bireyleriyle amaçta, ülküde, yazgıda, inançta, ekinde ulusal kimlik bilincine varması; “Ben Türküm!” diyebilmenin, tasada, kıvançta, olanakların dağılımında birleşebilmenin mutluluğuna ulaşması; ülke ve ulus bütünlüğü için devletin ve ulusun geleceği için birlikte çalışma, eyleme geçebilme erdemini, özverisini göstermesi, yönetimde, ekonomide, iç ve dış siyasette, ekinde, bağımsızlık doğrultusunda gelişmeye, çağdaşlaşmaya katkıda bulunmasıdır. Bu ilke, çağdaş olabilmenin, çağdaşlığa yönelebilenin ilk ve en vazgeçilmez aşamasıdır.” (Kili, Suna, Türk Devrim Tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2001. s.333)

Suna Kili Hoca'nın da tanımına bakıldığında ulusçuluk etnik kökene dayalı değil; daha çok kültürel bir anlam ifade etmektedir. Dolayısıyla bizi ilgilendiren husus da anasoycu olmayan Atatürk ulusçuluğudur.

Kemalist Ulusçuluk

Atatürk milliyetçiliği anti-empyralist karakterli bir devrim ideolojisi olduğundan birleştirici, medeni, yüceltici, çağdaş ve ilericidir. Bu yüzden Atatürkçülüğe aykırı çeşitli tutucu ideolojiler karşısında ve dış siyasette de doğru yolu bulmak için sağlam bir rehberdir.

Bu anlamı itibarıyla Atatürk milliyetçiliği başka milletleri hor görmek değil, mazlum milletlere örnek olmaktır. Aşırı şovenistliğe kapılıp saldırgan olmak değil, bilinçli ve barışçı olmaktır.

Atatürkçü milliyetçilik, Türk milletinin sosyal adalet içinde kalkınmasını bir sınıf kavgasında görmez. Bu özelliği de onun komünizmle yan yana gelemeyeceğinin göstergesidir. Türk toplumundaki her çeşit zümrenin sosyal adaletle uygun bir biçimde işbirliği içerisinde olmalarını, çıkacak sorunların da millet yararını her şeyin üstünde tutarak çözülebileceğini öngörmektedir. Atatürk döneminde çıkarılan ilk kanunlardan birinin de “İş Kanunu” olması, bu söylediklerimizi somutlaştırmaktadır.

Atatürk milliyetçiliği gerçekçidir. Yakın tarihimizin acı gerçeklerini gözden kaçırarak hayalci yollara sapıp Türkiye Cumhuriyeti'ni tehlikeye atacak hamleleri reddeder. Bu özelliği ile şovenizmle bağdaşmaz.

Atatürk milliyetçiliği, en temelde, Atatürk'ün hepimizin aklına kazınan *“Benim manevi mirasım ilim ve akıldır.”* sözünden hareketle çağın bilim ve teknolojilerine erişmeyi; çağdaş uygarlık düzeyine yükselmeyi emreder. Dolayısıyla Atatürk'ü örnek alan herkes, milletin zarar verecek hiçbir davranış karşısında kayıtsız kalmamalıdır. Türk milletinin bağımsızlığını, özgürlüğünü korumak için elinden gelen tüm çabayı göstermelidir. “Atatürkçüyüm.” diyen herkes, bütün imkanlarıyla millete yararlı olmak için çalışmalıdır. Kendi mesleğinde, kendi çalışma alanında bir “Kemalist duruş” sergileyerek daha iyiye, daha güzele ulaşmayı amaçlamalıdır.

Atatürk, biz gençlere dinamik ve ilerici bir Cumhuriyet devretmiştir *“Ne mutlu Türk'üm diyene!”* sözünü şiar edinmiş bizler, şüphesiz O'nun ilkelerinden aldığımız güçle; cumhuriyeti tüm imkansızlıklara, gerici faaliyetlere rağmen yaşatacak ve yükselteceğiz.

Günümüz Milliyetçiliğine Birkaç Cümle

Elbette bu yazıyı okuyan herkes görmektedir ki bugün bizim okuyup anlamaya ve yorumlamaya çalıştığımız milliyetçilik ile sokakta olan, kendini milliyetçi olarak tanımlayan ya da bu özelliği ile ortaya çıkan partilerin vb. ortak yanını bulmak için fazla iyimser olmak gerek. Milliyetçilik, siyasetin çarpıklıkları karşısında günümüzde bir ayna görevi görmektedir. Bizim açımızdan da siyasetlerin yaptıkları karşısında “Bir bildiği vardır.” mantığını reddetmemizin en önemli etkeni haline gelmiştir.

Ülkenin başta milli eğitim ve milli ekonomi olmak üzere her alanında “çöküş” hakimken belki de en çok ihtiyacımız olan milliyetçiliğin, Atatürk milliyetçiliğinden kopup popüler kültürün ve sosyal medyanın da etkisiyle özellikle gençlerde “şekilci ve basmakalıp” bir hal almış olması; milliyetçilik kavramının anlamını yitirmesine, ayrıca kendisini aydın olarak niteleyen bir kesimin de bu kavrama “dudak bükmesine” sebep oluyor olması üzücüdür.

ATATÜRKÇÜLÜK BİR DÜŞÜNGÜ MÜDÜR?

Arda ÖZTÜRK

Atatürkçülük bir düşüngenü(ideoloji) müdür? Türk aydın çevresinde sıklıkla dile getirilen bu soru, henüz kesin bir yanıt bulabilmiş değil. Çünkü sorunun çözümü için yapılan tanımlamalardan tutun, genelgeçer düşüncelerin yorumuna dek hemen her türlü değerlendirme, öznel nitelikte. Bunun da ötesinde söz konusu değerlendirmeler, genellikle kuramsal açıkların kapatılması kaygısıyla değil; siyasal haklılığı tanıtlama kaygısı ile yapıyor. Dolayısıyla biz de, yapılan bu değerlendirmeleri "bilimsellikten uzak, boş laf" olarak değerlendirmek durumunda kalıyoruz. Zira Atatürkçülüğe "Bir düşüngenü değildir!" dediğinde onu aşığıladığını sanan insanlar ile Atatürkçülüğü bir düşüngenü olarak adlandırıp ona olduğundan daha büyük bir anlam verdiğini sanan insanlar arasındaki kısır tartışmaları ciddiye almamak durumundayız.

Tartışmamıza, tükel anlamda düşüngenülerin ufak bir çelişkisini dile getirerek başlayabiliriz. Örneğin günümüzde bir düşüngenü olduğundan kuşku duyulmayan toplumculuğu(sosyalizm) ele alalım. Toplumculuğun, tarihi; kendisine özgü tarihsel görüşüyle incelediği, değerlendirdiği ve çözümler sunduğu ortada. Şu sav ileri sürülebilir ki toplumculuğun kesin ve değişmez öğretileri(doktrin) vardır. Sözelimi özel iyeliğ(in)mülkiyet) her türlü toplumsal sorunun kökü olduğu; dolayısıyla ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesi, toplumculuktan atılamaz. Eğer özel iyeliğ(in) bu konumu değiştirilir; ve bireylerin özel iyeliğe sahip olabileceği söylenirse bu söylenen, artık toplumculuk olmaz. Yani öğretiler, hangi olgunun hangi düşüngenüyle ilgili olduğunu anlamamızı sağlayan ölçütlerdir.

Tikel olarak düşüngenülerin böyle kesin çizgileri bulunuyorken; sözcük anlamında düşüngenünün pek çok tanımı vardır. Özneldir; ve varsayımlara dayanır. Dolayısıyla yazının başlangıcında sorduğumuz sorunun yanıtına ulaşmak için öncelikle düşüngenü sözcüğünün tanımını yapmalıyız. Ben, Terry Eagleton'ın tanımını yerinde buluyorum: "Toplumsal yaşamdaki düşünce, inanç ve değerleri üreten genel, özdeksel süreç.". Bu tanımın karşısına, içerisinde "öğreti" sözcüğü geçen başka bir tanım koyulabilir. Şimdi, Atatürkçülüğün bu koşulları sağlayıp sağlamadığını görelim.

Atatürk, hiçbir öğreti bırakmadığını ısrarla belirtmiştir. Gelgelelim 1937 yılında anayasamıza dek giren 6 ilke ile bunların yanında Atatürk'ün uygulamaları, bize O'nun yarattığı düşünsel akımın

temelleriyle ilgili birtakım fikirler verir. Burada uygulamaları dikkate almayacağımı belirtmek istiyorum. Aslında bu yöntem, bütün düşüngenü incelemelerinde uygulanmalı diye düşünüyorum. Çünkü düşüngenüler, bize bir ülkü sunar; ve bu ülküye ulaşmak için belli bir yol söylerler. Bu ülkü, adeta bir son duraktır; ona ulaşmak zaman alır. Ancak uygulamalar, dönemsel koşullar göz önüne alınarak gerçekleştirildiğinden, kimi zaman yararçı(pragmatik) özellikler gösterir. Bu yararçı eylemler, düşüngenünün özüne ulaşmadaki çabamızda bizi yanıltabilir.

Sonuç olarak ilkelerimizle başbaşayız. Ahmet Taner Kışlalı, bu ilkeleri ikiye ayırır: Fransız Devrimi'nin sonucunda doğmuş olan cumhuriyetçilik, ulusçuluk ve laiklik; Sovyet Devrimi sonucunda doğmuş halkçılık, devletçilik ve devrimcilik. Elbette "doğmaktan" kasıt, bu ilkelerin Atatürk'ten bağımsız biçimde, belirli çizgilerle ortaya çıkışıdır. Peki Atatürk, bu ilkelere neler kattı, özgün yanı neydi? Tek tek bunların üzerinden geçelim ve görelim.

Cumhuriyetçilik ilkesi, öz haliyle, toplumsal ve akçalı(ekonomik) gücü ele geçiren kentsoylu(burjuva) sınıfının, doğal olarak siyasal gücü de ele geçirmesi olayıdır. Bundan böyle toplumun itici

gücünün soylular tarafından değil, halk tabakasından insanlarca oluşturulacağına inanılır; ve bugün de geçerliliğini korumaktadır.

Bu nedenlerle Fransız Devrimi, aynı zamanda halkerkçi(demokratik) kentsoylu devrimi olarak da adlandırılır. Atatürk doğal olarak bu düşünceyi benimsedi. Çünkü günümüzde de kanıtlandığı üzere bir ülkenin kalkınmasındaki en büyük etken, toplumun itici gücünün, yani egemen sınıfının siyasada söz sahibi olmasıdır. Ancak ortada küçük bir sorun vardı. Kuramsal olarak Atatürk bir halkerkçi kentsoylu devrimi yaptı diyebiliriz. Gelgelelim, Türkiye topraklarında kentsoylu sınıfı henüz oluşmamıştı. Dolayısıyla kentsoylu sınıfının yerini, ülkenin aydın kesimi aldı. Cumhuriyetin itici gücünü bu kesim oluşturdu. Bu demek oluyor ki Türkiye'nin kuruluş temelleri, sınıfsal bir toplum yapısı üzerine kurulmadı. Atatürk'ün cumhuriyetçilik ilkesinin, Batı'daki çağdaşlarının arasındaki özgün yanı budur.

Batı'nın ulusçuluk ilkesi de tıpkı cumhuriyetçilik gibi toplumun egemen gücü ün çıkarları doğrultusunda oluşmuştur. 16. ve 17. yüzyıllarda önem kazanan merkantilizm düşüncesi, devletlerin kendi kendilerine yetmelerini, dışsatımı arttırıp dışalımını azaltmalarını, hazineadaki altın ve gümüş niceliğini olabildiğince arttırmalarını öngörüyordu. Bu yöntem, Avrupa'daki devletlerin önce kendi halklarını; ardından sömürgeler oluşturarak denizaşırı ülkelerin halklarını sömürmelerini gerektirdi. Böylece devletler, hem hammadde hem de açık pazar kazanmış oldu. Bilinen süreç sonunda toplumun akçalı gücünü eline alan kentsoylu sınıfı, elbette bu sömürünün içinde yer aldı. Devleti yönetenler yani soylu sınıfı ile kentsoylu sınıfı arasında bir işbirliği yaşandı. Kentsoylular parayı kazanıp işlerken soylular, onların güvenli biçimde tecim(ticaret) yapmalarını sağladı. Bu süre boyunca kendi içine kapanan devlet ve halk, halihazırda belli bir ıranda var olan yakınlaşmasını iyice arttırdı; ve bir ulus bilinci ortaya çıktı.

Görüldüğü gibi Batı'nın ulusçuluğu, özü itibariyle sömürgeci ve yayılmacıdır. Atatürk'ün ulusçuluğundan söz edersek bunun tam tersi olduğunu; hatta doğrudan doğruya Batı ulusçuluğuna bir tepki olduğunu söyleyebiliriz. Öyle ki Atatürk, Kurtuluş Savaşı ile yayılmacı devletleri tarihte ilk kez olmak üzere dize getirmiş; tüm Doğu uluslarına tam bağımsızlığın olanaklı olduğunu kanıtlamıştır.

Laiklik ilkesi, Batı'daki bir erk(iktidar) kavgasının sonucudur. Kilise ile devlet çatışmasından söz ediyorum. Oysa Doğu'da hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmadı. Din ile devlet birbiriyle çatışmaya girmede. Din, devlet gücünün sağlamaşmasını ve halkın uysallaşmasını sağlıyordu. Yani din, devletin baskı ve yaymaca unsuru olmaktan öteye asla geçmedi. Durum böyle olunca devlet erkleri tarafından her zaman korunup kollandı. Ancak laiklik zamanla öyle bir anlam ifade etmeye başladı ki uygarlığın temel taşlarından biri oldu. Bunu çok iyi gözlemleyen Atatürk, dinin geçmişteki aşırı egemenliğine karşı devlet ile birlikte değil; devleti de karşısına alarak laiklik ilkesini Türkiye'de gerçekleştirdi.

Sıra temeli Sovyet Devrimi ile birlikte oluşmuş olan ilkelere geldi. Halkçılık ile başlayalım. Rusya'da gerçekleşen toplumcu devrim, Batı'dan yüzlerce yıl sonra kendi monarşisini yıktı. Yani soylu yönetimi ortadan kaldırdı. Monarşinin baskısı altında ezilen halkın hak arayışı olarak incelenebilir halkçılık. Ancak Rus Devrimi, toplumcu geleneğiyle sınıfsal bir nitelik taşır. Halkçılıktan kastedilen ise halkın belli bir kesimi, yani işçi sınıfıdır. Atatürk'ün halkçılığı, monarşiye karşı bir başkaldırı olma niteliğini taşımakla birlikte, yukarıda anlatılan nedenlerden dolayı sınıfsal bir toplum yapısına iye değildir. Dolayısıyla halkın belli bir kesimini değil, tümünü kapsar. Sınıfsal temelden uzak olma niteliğiyle aslında cumhuriyetçilik ve ulusçuluk ile iç içe geçer.

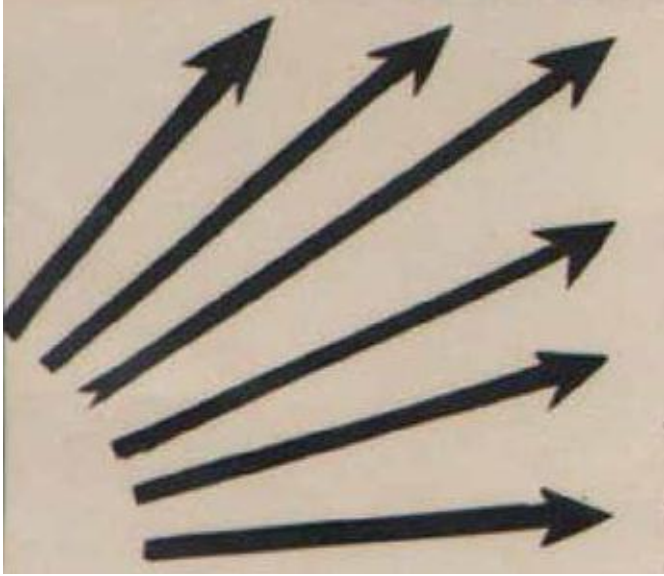
Buradan Atatürkçülüğün oldukça tutarlı bir görüntü çizdiğini söyleyebiliriz. Yukarıda biraz değindiğim üzere toplumcu düşünce, özel iyeliğin varlığına karşıdır. Bu isteğini gerçekleştirmek için bulduğu çözüm ise her türlü üretim aracının iyeliğine, devlet adına el koymaktır. Böylece, ölçülü(planlı) devlet ekonomisine ulaşırız. Bunu da devletçiliğin çıkış noktası olarak ele alabiliriz. Görüldüğü gibi şu ana dek gördüğümüz ilkelerin çoğu sınıfsal temelli.

Bu nedenle Türkiye dışında oluşturulmuş düşünceleri benimserken çok dikkatli olmak zorundayız. Eğer olmazsak toplum yapımıza uyuşmayan; hatta ters tepecek birtakım

uygulamalarda bulunabiliriz. Atatürk'ün özgünlüğü, işte bu ayrımları anlamasıdır.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda herhangi bir sınıf yoktu, dolayısıyla sınıf sömürsü de yoktu. Söz konusu olan Türk ulusunun, diğer uluslarca bir bütün olarak sömürülmesiydi. Böyle bir durumda özel iyeliğe düşman olmanın ve üretim araçlarını devlet elinde toplamanın hiçbir gereği yoktu. Zaten önemli sayılabilecek bir üretim bile yoktu.

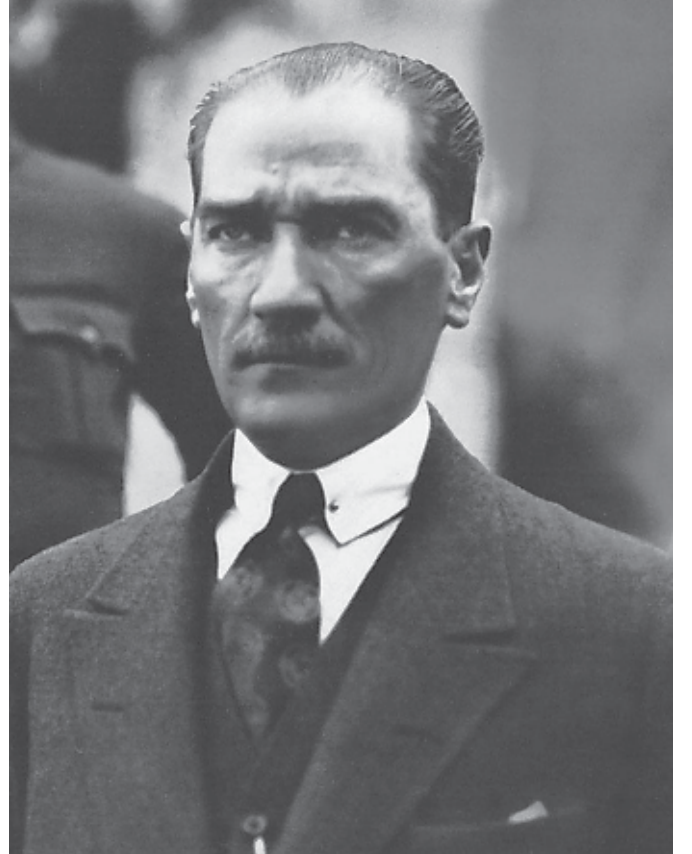
Hal böyleyken Atatürk, ölçülü devlet ekonomisini belli bir ölçüde benimseyerek; yani özel girişimcilik ile devleti uzlaştırarak devletçilik ilkesini ortaya koydu. Bugün buna karma ekonomi diyoruz. Yani girişimciyi her koşulda destekleyip aynı zamanda, günün koşulları gereği, özel girişimin girişemeyeceği büyüklükteki işleri devletin üstlenmesi. Bunun yanında toplumsal yarar sağlayacak kurumların da devletleştirilmesi söz konusu. Ulaşım, iletişim, eğitim gibi alanlarda yoğun bir devlet tekeli öngörülüyor. Böylece hem halkçılık ilkesinin gerekleri yerine getiriliyor hem de ilgili kurumlara ulusal bir nitelik kazandırılıyor. Ayrıca bağnaz sayılabilecek bir toplumda laiklik uygulamalarının güvencesi de sağlanmış oluyor.

Gelelim bana göre 6 ilke arasında en önemlisi olan devrimcilik ilkesine. Aslında devrimciliğin temelini, Rus Devrimi ile birlikte atıldığını düşünmüyorum. İnsanlık tarihi ne kadar eskiyse, devrim tarihi de o kadar eskidir. Tarihin her döneminde toplumun egemen güçleri, konumlarını koruyabilmek adına tutuculaşmış, toplumun yeni itici güçleri ise devrimci olmuşlardır. Burada bir döngü söz konusu. Örneğin Fransız Devrimi'nde tutucular, yani sağcılar, soylu ve rahip sınıfı iken devrimciler, yani solcular, kentsoylu sınıftıydı. Bundan sonra egemen güç haline gelen kentsoylu sınıfı tutuculaştı, yani sağcı oldu. Devrimci görevini ise işçi sınıfı üstlendi, yani yeni sol, artık işçi

sınıfı oldu. Atatürk'ün devrimciliği, belki de bu döngüyü kırmayı amaçlıyordu. Şu sözü çok anlamlıdır: **“Büyük devrimlere gereğin kalmayacak kadar devrimci kal, yeter.”**. Atatürkçülüğün sürekli ve evrensel bir görüş olmasını sağlayan, devrimcilik ilkesidir. Koşullar ve değişkenler ne olursa olsun, uygun yöntemin bulunup kullanılmasını öngörür. Bu yetiye iye olmak içinse son derece bilgili, çalışkan ve seçkin bireylere dönüşmemiz gerekir. Seçkin bireyler, toplumsal kalkınmayı sağlayacak olan uygar sınıfın yokluğunda bile çağın gerekliliklerini karşılayabilecek yeterliliktedirler. Türk Devrimi, bunun en büyük kanıtıdır.

Bir değerlendirme yapmak gerekirse Atatürkçülük kendi içinde tutarlı, gerçekçi ve en önemlisi özgün bir görüştür. Aynı zamanda onlarca Doğulu ulus tarafından örnek alınmıştır. Bana göre bu gözlemler ve nitelikler, Atatürkçülüğü bir düşüncü olarak adlandırmaya yeter. Mutlaka diğer düşüncülerle bir karşılaştırma yapılacak ve içeriğinde öğretiler aranacaksa diyebilirim ki devrimcilik, biricik ve en büyük öğretilerdir: Her türlü öğretiyi reddetmeyi, sorunların çözümünde yalnızca akli ve bilimi kullanmayı öğütler. Hoş, bu gerçek anlaşıldığı ve benimsendiği takdirde Atatürkçülüğü nasıl isterseniz öyle adlandırın, fark etmez; Atatürk'ün düşünceleri anlaşılmış demektir.

BİR YAVERDEN FAZLASI

Artun ÖZ

'Atatürk'ün yaveri Salih Bozok, şuursuzca sarayın merdivenlerinden aşağı koştu. Alt katta boş olduğu bir odaya dalıp kapıyı kapattı. Az sonra içerden tek el silah sesi duyuldu. Sesi duyup odaya koşanlar içeride onu kanlar içinde buldular. Tabancasından kalbine sıkığı bir kurşunla devrildi.'

(Sarı Zeybek, 1993)

Salih Bozok Atatürk'ün başyaveri, hayat boyu yoldaşı, sırdaşı, her anına tanıklık etmiş bir isim. Bozok, tıpkı Atatürk gibi 1881 yılında Selanik'te doğmuş aynı mahallede büyüyen, Atatürk'le beraber aynı harp okulundan mezun olan, aslında daha o zamanlar beraber yürüyecekleri bu yolda, sanki kader, ileride ikisini tekrar birleştireceğinden eminmiş gibi aynı yol üzerinde devam etmişlerdir.

Atatürk'ün vefatına kadar neredeyse kırk yıllık dostlukları olan bu güzel iki insanın, Suriye Cephesi'nde buldukları sırada Atatürk'ün Bozok'u başyaver olarak seçmesinden sonra büyük dostlukları başlamış olur. Bozok, milli mücadele zamanlarında da Atatürk'ün yanında yaverlik yapmıştır.

Salih Bozok, önceleri aynı yollardan geçmiş olmalarına rağmen asla kendisini Atatürk'ten üstün görmeyen, ona tamamen bağlı, her zaman yanında olan; hatta Ulu Önder'in yaşamına tanıklık etmiş yegane isimlerden bir tanesidir. Aslında Bozok'un asıl işi, büyük bir sevgiyle bağlı olduğu Ulu Önder

Atatürk'e başyaverlik yapmaktan çok; onunla beraber yürümektir. Dostlukları yıllar geçtikçe çok güçlenmişti. Salih Bozok, bu büyük dostluğa çok bağlıydı. Tek işi olarak Atatürk'ün yanında O'na hem dostluk hem de devlet işlerinde de akıl danışabileceği bir insan, bir devlet adamı oluyordu. Öyle ki Salih Bozok yarbaylıktan emekliye ayrıldığı zaman bile Atatürk'ün yanından ayrılmayıp kalmayı tercih etmişti. Bozok, Latife Hanım'ın nikah şahitliğini yapmış ve Zübeyde Hanım'ın da cenazesini kaldıran isimlerden olmuştur.

Atatürk ile geçirdiği yıllar boyunca yaptıkları seyahatler sırasında tuttuğu notlar, Atatürk'ün gönderdiği mektuplar, savaş zamanı aldığı mektuplar ve kişisel notlarını tuttuğu koca bir birikimi; oğlu Muzaffer Bozok'a miras olarak bırakması, sonraki nesiller açısından Ata'mızı yakından tanımak için bir velinimettir. Muzaffer Bozok, bu anıları 'Yaveri Atatürk'ü anlatıyor' adlı kitabı Can Dünder'in da yayına hazırlamasıyla derleyip okumaya hazır hale getirmiştir. Kitapta dikkat çeken ve benim de hoşuma giden bir ayrıntı, öze sadık kalınıp eski Türkçe sözcüklerin birebir şekilde olmasıydı ki günümüz Türkçe sözcüklerinin dipnot olarak yazılması da hoş bir ayrıntı olmuş. İlk basımı 2001 yılında olan bu kitaptan bir mektuba göz atmak istiyorum.

MUSTAFA KEMAL'İN GÖRÜŞÜ:

ALMANLAR YENİLECEK

Harb-i Umumi(Birinci Dünya Savaşı) ilanı üzerine Mustafa Kemal Bey'e, Sofya'ya bir mektup yazarak ahval-i umumiye hakkındaki mütalaalarını sormuş ve şayet kendileri bir kumandanlığa tayin olunurlarsa beni de yanlarına almalarını rica etmişim. Gerek Trablusgarp, gerek Balkan muharebelerine iştirak edemediğim için bu defa behemehâl kendileri ile birlikte harpte bulunmak istiyordum. Bana cevaben gönderdikleri mektupta aynen şunları yazmışlardı:

"Sofya, 1330 (1914) yılı Ahval-i umumiye hakkındaki mütalaamı soruyorsun. Bu husustaki mütalaamı yalnız sende kalmak şartıyla bervech-i ati(aşağıda) yazıyorum. Biz, hedefimizi tayin etmeden umumi seferberlik ilan ettik. Bu çok tehlikelidir. Çünkü başımızı bir tarafa mı, yoksa birçok taraflara mı vuracağız; malum değildir. Koskoca bir orduyu tul(uzun) müddet hareketsiz, elde atıl bir vaziyette bulundurmak da çok müşküldür. Binaenaleyh sen de düşünecek olursan, vaziyetin ne kadar vahim olduğunu anlayabilirsin.

Almanların vaziyeti hakkındaki mütalaa-i askeriye gelince, ben Almanların bu harpte muzaffer olacaklarına katıyen emin değilim. Gerçi bir sürat-i berkiye (şimşek hızıyla) ile ahen (demir) kalelerini devirip çiğneyerek Paris üzerine doğru yürümektedirler. Fakat Ruslar da Karpatlar'a dayanmışlar ve Almanların müttefikleri bulunan Avusturyalıları tazyik etmektedirler. Buna binaen Almanlar, bir kısım kuvvet ifraz ederek Avusturyalıları yardım etmek mecburiyetinde kalacaklardır. Bu defa Fransızlar kendi karşılarında bulunan Almanların kuvvet ifraz ettiklerini (ayırıldıklarını) görerek mukabil taarruzda bulunacaklar ve Almanları tazyik edeceklerdir. Kendilerinin duçar-ı tazyik olduğunu (sıkıştırıldığını) gören Almanlar, bu defa da Avusturyalıları gönderdikleri kuvvetlen celp etmek (geri çekmek) mecburiyeti karşısında bulunacaklardır ki bu suretle zızkavari hareket edecek olan bir ordunun akıbeti pek feci ve vahim olacağından, ben bu harbin neticesinden emin olamıyorum.

Senin bu harbe iştirak hakkındaki arzuna gelince, burada harbin neticesine dair mütalaamı yazdıktan sonra senin nasıl düşüneceğini bilmiyorum. Fakat bulunduğun yerde de bir vazife ifa etmekte sin. Seni yeni bir vazifeye tayin ettiler de mi gitmek istemiyorsun? Sen şimdiki vazifeden ayrılırsan oradaki yerin boş mu kalacaktır? Sen gidersen yerine mutlaka bir başkası tayin edilecektir. O halde sana yeni bir vazife teklif edilinceye kadar orada kalmalısın. Çünkü sen vakitsiz olarak tehhül (evlendin) ettin. İki çocuğun da var. Ailenin yanında bulunmak herhalde senin için muvafık olur. Ben seni daima yanımda bulunduracak gibi bir vazifeye tayin oluncaya kadar yanıma alamam. Çünkü benim yüzümden sefil olmanı arzu etmem. Bir vazifeye tayinim için harbiye nazırına yazdım. Burada iki buçuk malumat edineceğim diye ataşemiliterlikte kalmak istemediğimi ve millet ve memleketimin büyük bir cidale (mücadeleye) hazırlandığı bir sırada benim de herhangi bir kıtanın başında bulunmak istediğimi bildirdim. Ve eğer herhangi bir sebeple memlekete girmeliğime müsaade edilmeyecekse açıkça bana yazmalarını ve ben de ona göre başımın çaresine bakacağımı da ilave ettim. Henüz cevap alamadım. Bakalım ne cevap verecekler. Gözlerinden operim.

M. Kemal"

İkili arasında geçen bu mektupta Bozok kendisini, Mustafa Kemal'den yanına almasını istiyor. Mustafa Kemal açık bir şekilde neden gelmemesi gerektiğini anlatıyor.

Salih Bozok, Mustafa Kemal'in ölümüne az bir zaman kaldığını anladığında kendi canına kıymaya da karar vermişti. Bunun için kendi kafasında bir plan oluşturmuş ve onu uygulamaya koyulmuştu. İlk önce doktorlara kalbe doğru tek bir silah atışın etkili bir şekilde nereden yapılması gerektiğini sormuş, sonraki gün ise tıraş olurken göğüs kafesindeki o bölgeyi tentürdiyotla işaretleyen Yaver Bozok, oğluya son konuşmasını yaptığını düşündüğü sırada onu öperek okula uğurlarken göğüs kafesini oğlunun görmemesi için gizlemişti. 10 Kasım günü Mustafa Kemal Atatürk gözlerini ebediyen yumduğu anda Yaver Bozok, Ulu Önder'in elini öpmüş ve hiç tereddüt etmeden Muhafız Kumandanı İsmail Hakkı Tekçe'nin odasına girip Smith Wesson marka, sedef kabzalı silahını çekip göğsündeki işaretli yerden kendisini vurup intihar etmiştir. Bunu ancak Atatürk sevgisi çok büyük olan biri göze alabilirdi ve bu kişi de Mustafa Kemal'siz yaşamayı göze alamayan biri; Yaver Salih Bozok'tu.

Ama yaver için işler planladığı gibi gitmedi. Kendisini vurduğu kurşun kalbi sıyrarak ciğerini boydan boya delip sırtına saplanıp kalmıştı. Silah sesini duyanlar Bozok'u hastaneye yetiştirmişti ve yaver bu girişiminden sağ çıkmıştı. Sırtından çıkan kurşunu kızı, kolye olarak hep boynunda taşıyacaktı. Planladığı gibi Ulu Önder'i Atatürk'e ulaşamamıştı. Ama bu durum çok sürmeyecekti. Bir yıl boyunca yorgun bir şekilde ölü gibi yaşayan Bozok, kalan iki yılında da aldığı bütün notları ve mektupları düzenleyip oğluna miras bırakarak kendi eceliyle 25 Nisan 1941 yılında hayata gözlerini yumdu.

Yaver Salih Bozok, Mustafa Kemal Atatürk'e en içten seven kişi olup ölesiye bağlılığın en güzel kanıtıdır.

TAM BAĞIMSIZLIK İÇİN MUSTAFA KEMAL YÜRÜYÜŞÜ

Eray KILIÇ

68 Kuşağı... Tam Bağımsız Türkiye uğruna feda edilmiş hayatlar... Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan, Sinan Cemgil, Mahir Çayan, Kadir Manga, Sinan Kamil Özudođru, Hacı Tonak ve daha niceleri... Bir kısmı hayatta, bir kısmı ise düşünce ve eylemleriyle yaşatıyor adını. Sonraki kuşaklara kıvılcım olma amacıyla çıktılar yola, ışık oldular. Peki nasıl yaptılar bunu? Deniz yıllar öncesinde, idama götürülmeden hemen önce ailesine yazdığı mektupta şu satırlarla veriyordu bu sorunun yanıtını: "Önemli olan çok yaşamak değil, yaşadığı süre içinde, fazla şeyler yapabilmektir.". Öyle şeyler sığdırdılar ki kısacık hayatlarına, sonrasında yıllarca adları verildi yeni doğan çocuklara; şarkılara, türkülere, şiirlere konu oldular.

3 Mayıs 1968'de Fransa'da başlayan öğrenci olayları, dalga dalga büyümüş; sonunda gençliğin ateşi Türkiye'ye de sıçramıştı. Gençlik anti-emperyalist, anti-kapitalist, yurtsever, devrimci bir düşünce etrafında birleşiyor, eylemlerini ortaya koyuyordu. Üniversite boykotları ile başlayan olaylar önceleri yürüyüşlerle devam etti. O yürüyüşler arasında en bilineni de olayların başladığı sene gerçekleşti: Tam Bağımsız Türkiye İçin Mustafa Kemal Yürüyüşü. Bu amaç uğrunda DEV-GENÇ 'ten (Devrimci Gençlik) TMGT'ye (Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı) birçok gençlik örgütü bir araya geldi. 29 Ekim'de Samsun'da toplanılacak; yürüyüş 30 Ekim'de Atatürk Anıtı önünde başlayacak, 10 Kasım'da Anıtkabir'de son bulacaktı. Yürüyüşün amacını açıklamak için kaleme alınan bildiri şu satırları içeriyordu:

"1919'da başlayan Mustafa KemalDevrimi, kendisinden sonra gelen yöneticilertarafından amacından saptırılmış; cumhuriyetinbütün kurumları yozlaştırılmıştır. BugünTürkiye'miz dünyada ilk anti-emperyalist veanti-kapitalist devrimi gerçekleştiren MustafaKemal'e rağmen yabancıların desteklediği karşıdevrimcilerin etki alanına girmiştir. Biz,Mustafa Kemal gençliği olarak saptırılандevrimi rayına oturtmaya azimliyiz, kararlıyız."

30 Ekim'de 2'si işçi, 22'si öğrencidenoluşan 24 genç, Atatürk Anıtı'na çelenkbıraktıktan sonra İstiklal Marşı'nın ardından yürüyüşe başladı. Aynı gün yolları kesilerek gözaltına alındılar. 31 Ekim'de adliyeye sevk edildiler ve ifadeleri alındıktan sonra duruşmaya geçildi. İçlerinden birinin: "Burada yargılanan biz değil, Gazi Mustafa Kemal'dir!" sözleri üzerine yargıç: "Burada bütün hâkimlik

sıfatımı ve titrimi (unvanımı) bir kenara bırakarak şunubelirtmek isterim ki, Türkiye'de hiçbir mahkemenin Atatürk'ü yargılamaya gücü veya yetkisi yoktur." yanıtını verdi ve duruşmanın ardından 24 genç serbest bırakıldı.

Serbest bırakılan grup, 1 Kasım'da yürüyüşüne kaldığı yerden devam etti. 5 Kasım'da dağıttıkları bildiride ise şunusöylemekteydiler:

"Sayın Türk halkı, karşımızda düşmanımız Amerikan emperyalistleri, onların içindeki işbirlikçileri (ithalatçılar, ihracatçılar, aracılar, tefeciler, kapkaççılar) ve Amerikan emperyalizminin müttefiki ağalardır. Bu kuvvetlere karşı tüm Türk halkı (işçisiyle-topraksız, az topraklı köylüsüyle, gençliğiyle, asker-sivil aydınıyla) artık mücadeleye geçmek zorundadır."

Anti-emperyalist ve anti-feodal mücadelemiz, Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye içindir. Bu mücadele sonunda Türk halkı kendi mutluluğunu kendi sağlamış olacaktır. Bugün, Samsun'dan Ankara'ya Yürüyen Mustafa Kemal gençliğinin amacı, Amerikan emperyalizmini protesto etmektir."

Her geçen gün büyüyerek yoluna devam eden grup medyanın ilgisizliği ve sansürü, siyasetçilerin açıklamaları, yayılan söylentiler sonrası kendi içinde de anlaşmazlıklar yaşadı. Bazı örgütler bildirilerden imzalarını çekerken bazı örgütler pasif tutum Sergileyince alınan ortak karar sonrasında 427 kilometrelik yürüyüşün 410. kilometresinde, 9 Kasım 1968'de yürüyüşe son verildi. Ancak yürüyüşü tamamlamaya kararlı yaklaşık 300 kişilik genç kitle 10 Kasım'da saat 13.00'da Anıtkabir'e gelerek üzerinde "Amerikan Emperyalizmine Karşı Milli Kurtuluş Yolunda İzindeyiz – Samsun Yürüyüşçüleri" yazılı çelenk bırakarak Atatürk'ün huzuruna çıkıp saygı duruşu öncesi Anıtkabir Özel Defteri'ne şu notu düştüler:

"Amerikan emperyalizmine karşı İkinci Milli Kurtuluş Savaşı'mızda gerçekten izindeyiz. Milli Kurtuluş Savaşımız yok edilemez. Onu yok etmek için bütün Türk milletini yok etmek gerekir. Tam Bağımsızlık İçin Mustafa Kemal Yürüyüşçüleri"

İşte 68 Kuşağı'nı hala hayatta tutan ve hatta ölümsüz kılan ruh ve anlayış budur. O gün Deniz, en önde Türk Bayrağını taşımaktadır. Onlar, Mustafa Kemal'in tam bağımsızlık anlayışını sürdürmüşler; onun verdiği savaşı kendilerine örnek almışlardır.

Fakat bugün, bu adı geçen örgüt ve kişilerin – en azından- sempazanı olarak kendini niteleyen kitlenin, azınlık da olsa bir kısmı; Türk bayrağına dahi bir antipati beslemektedir. Bir kısmı Mustafa Kemal'in önderlik ettiği Kurtuluş Savaşı'na değinmekle yetinirken, bir kısmı O'nu bütünüyle "oportünist" ve hatta "faşist" olarak nitelendirmektedir.

Bu soruyu sormayı kendime bir borç bilirim: Acaba bu düşünceye sahip olanlar, bir "at gözlüğü" edasıyla, başlı başına bir kültür milliyetçiliği olan Atatürk Bu soruyu sormayı kendime bir borç bilirim: Acaba bu düşünceye sahip olanlar, bir "at gözlüğü" edasıyla, başlı başına bir kültür milliyetçiliği olan Atatürk milliyetçiliğini, günümüz Türkçülüğüyle mi karıştırmaktadır; yoksa toplantı sırasında bir gence, Atatürk'e "Gök gözlü oportünist" dediği için saldıran Hüseyin'i, "Bu memlekette Mustafa Kemal'e gerçekten sahip çıkanlar varsa, onlar da bizleriz!" diyen Deniz'i, silahlı mücadelesinin doğal olduğunu belirtirken Mustafa Kemal'in emperyalistlerle mücadelesini örnek veren Mahir'; yani başlı başına 68 Kuşağı'nı diline sakız etmekten öteye geçememekte midir? İlericilik, çağdaşlık, bilimsellik yolunda Atatürk'ü, devrimlerini ve kurduğu cumhuriyeti yok saymak bir çelişki, hatta bir acizlik göstergesidir. Unutmamak gerekir ki Mustafa Kemal Atatürk, Türk halkının birleştirici gücü; özellikle yakın coğrafyamızda ezilen uluslar için bir örnek, bir umut ışığıdır." Biz, Mustafa Kemal gençliği olarak saptırılan devrimi rayına oturtmaya azimliyiz, kararlıyız."

İlericilik, çağdaşlık, bilimsellik yolunda Atatürk'ü, devrimlerini ve kurduğu cumhuriyeti yok saymak bir çelişki, hatta bir acizlik göstergesidir. Unutmamak gerekir ki Mustafa Kemal Atatürk, Türk halkının birleştirici gücü; özellikle yakın coğrafyamızda ezilen uluslar için bir örnek, bir umut ışığıdır.

"Biz, Mustafa Kemal gençliği olarak saptırılan devrimi rayına oturtmaya azimliyiz, kararlıyız."

SÖYLEV

Arda ÖZTÜRK

Erzurum Kurultayı ile yerel ölçekli ve sağlam temelli bir örgütlenmeye adım atan Mustafa Kemal, artık ulusal ölçekli bir kurultay gerçekleştirmek istiyordu. Tıpkı Amasya'da tasarladığı gibi, Sivas'ta böyle bir kurultayın toplanması için çalışmalarına başladı. Türkiye'nin dört bir yanındaki yurtseverlerle iletişime geçildi, her bölgeden temsilciler çağırıldı. Kurtuluş düşüncesi, sonunda somutlaşmaya başlamış; Türk'ün bağımsızlık duyguları şahlanmıştı. Ancak hiçbir tasarı kusursuzca ilerleyemez, karşımıza çeşitli engeller çıkar. O günün en büyük engellerinden biri İstanbul Erki idi. *"(İstanbul Hükümeti) Bazı yerlerden hem temsilci seçtirmiyorlar hem de maneviyat kıracak ve herkesi ümitsizliğe sürececek cevaplar veriyorlardı. Biz her yerden temsilci seçtirmek ve göndermekle karşılaşulan güçlükleri yenmeye çalışırken öte yandan kongrenin toplanması için en güvenli bir yer bildiğimiz Sivas'ta da bir telaş ve heyecan başladı."* (Atatürk, Mustafa Kemal, Nutuk, Akvaryum Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, 2007, s. 74.)

Bu heyecanın nedeni, Fransız binbaşılardan Jandarma Müfettişi Brunot'un Sivas Valisi Reşit Paşa ile yaptığı görüşmeydi. Bu görüşmeyi Reşit Paşa, olduğu gibi Mustafa Kemal'e telgraf olarak gönderir. Bu telgrafın can alıcı noktası şurasıdır: *"Eğer Mustafa Kemal Paşa Sivas'a gelir ve burada kongre yapmaya kalkarsa beş on gün içinde buraları etme kararının verildiğini kesin olarak bildiriyorum."* (Atatürk, age, s. 75.) Atatürk'ün tepkisi oldukça ilginçtir. Alay edercesine bunun bir gözdağı olduğunu valiye anlatır; ve yaşanan bu olayın, gelişine engel olamayacağını söyler.

Yaşanan tek sıkıntı bu değildi kuşkusuz. Bunun ardından başka bir salık geldi. Elazığ Valisi Ali Galip'in Dersim Kürtlerini örgütlediği ve kendisine pusu kurmayı tasarladıkları bilgisi ulaşır Erzurum'a. Mustafa Kemal, buna da önem vermez; ve gerçekten hiçbir silahlı engelle karşılaşmadan Sivas'a ulaşır. Görüldüğü üzere silah, kurtuluş yoluna baş koyanları asla ereklerinden alıkoyamamıştır. Hatta Atatürk'ün tavrı, bu tür tehditleri küçük görmekten öteye geçemez. Ancak can sıkıcı bir dert vardır ki yalın yürek, onu aşmak için yeterli olmuyor: parasızlık.

Sivas'a gitmenin hazırlıkları yapılıyordu. Eskimiş ve sürekli aksayan 3 araba bulunmuş olmasına karşın giderleri sağlamaya yetecek para bir türlü toplanamıyordu. Bu paranın nasıl toplandığını, Cevat Dursunoğlu, anılarında şöyle anlatıyor: *"Mustafa Kemal Paşa'nın yanından gelen Kazım (Dirik), arkadaşlara Paşa'nın yola çıkmasını sağlamak için*

para temin etmek vazifemiz olduğunu hatırlattı. Hiçbirimizde de para yoktu. Hepimiz ancak ölmeyecek kadar yaşayabiliyorduk. Paşa'ya hiç olmazsa bin lira kadar bir para temin etmeliydik. İlk tedbir olarak çoluk çocuğumuzun ziynet eşyasına başvurmayı hatırladık. Kadınların gözyaşlarına bakmayacaktık. Fakat bunlarında boynunda, kolunda ne varsa hepsi muhacirlikte ekmek parası olarak sarf olunmuştu.

Heyet Faale üyesinden emekli Binbaşı Süleyman Bey hızır gibi imdadımıza yetişti. Her anlamıyla kamil bir insan olarak tanıdığımız Süleyman Bey nasıl bir çıkmazda olduğumuzu görerek: "Çocuklar, ben bu işin çaresini buldum. Benim tasarruf edilmiş dokuz yüz liram var. Ben altmış yaşını geçmiş bir adamım. Allah'ın rızasından, milletin selametinden başka bir dileğim yok. Bu parayı size veririm. Fakat bu parayı verdiğimiz ne Paşa ne de başka kimse bilmeyecek. İleride Müdafaa-i Hukuk'un parası olursa verirsiniz, olmazsa helal olsun. Ben devletin verdiği emekli aylığı ile geçinir giderim." dedi. Hepimizin gözleri yaşarmıştı. Bu adsız büyük, bizi o günkü en büyük kaygımızdan kurtarmıştı. O gün, Süleyman Bey parayı getirdi. Yüz lira kadar da aramızdan toplayarak bin lira yaptık ve Kazım (Dirik) aracılığıyla Paşa'ya ulaştırdık." (Mütercimler, Erol, Fikrimizin Rehberi, Alfa Yayınları, 10. Basım, İstanbul, 2016, s. 619-620.)

"Atatürk bunu yaptı, şuraya gitti..." diye konuşup dururuz ama genellikle olayların arka düzlemini bilmeyiz. O günlerde yaşanan büyüklü küçüklü bin bir türlü sorun, işte böyle, onlarca adsız kahramanla çözüme ulaştı. Elbette yapılan her özveriyi yazmaya sayfalar yetersiz kalır; ancak yapılanların ayırımına varmak adına bu anıyı, bir örnek olarak çok önemli görüyorum.

Sivas'a ulaşan Atatürk, Erzurum'da olduğu gibi burada da kurultayın başkanlığını yürütmeyi önemli görüyordu. Ancak en yakını bildiği arkadaşları, arkasından türlü dolaplar çevirmeye kalktılar. Kurultayın başlamasından hemen önce Hüsrev Sami Bey Paşa'nın yanına gelip Rauf Bey ve kimi kişilerin, Bekir Sami Bey'in evinde bulunduğu ve kendisini başkan yaptırmamaya karar verdiklerini söyledi. Bunun üzerine Rauf Bey'e: *"Kimi başkan yapalım?"* diye sorup *"Sen başkan olmamalısın!"* yanıtını alan Mustafa Kemal, Hüsrev Sami'nin anlattıklarının doğru olduğunu apaçık biçimde görmüş oldu. Bunun üzerine yılmayıp başkanlık seçimine giren Atatürk, 3 olumsuz oya karşı başkan seçildi. (Atatürk, age, s. 81-82.)

Sivas Kurultayı'nda ulusal çaplı pek çok önemli karar alınmasına karşın kurultaya "manda" tartışmaları damga vurmuştur. Atatürk'ün en yakınlarından olan Rauf Orbay, Refet Bele gibi komutanlardan tutun Halide Edip Adivar gibi aydınlara dek pek çok kişi, tümden bir kurtuluşu olanaklı görmüyor; kimi İngiliz kimiye Amerikan mandasını istiyordu. "*Manda ile bağımsızlık birbirine engel şeyler değildir.*" yahut "*Serüven ve savaş zamanı artık geçmiştir.*" gibi pek çok söylem, kurultayda hemen her an dile getiriliyordu. Mazhar Müfit Kansu'nun kurultay sırasında geçen şu anısı, silah arkadaşlarının bile manda isteklerini dile getirmeleriyle birlikte, bizlere Atatürk'ün topyekün bağımsızlık düşüncesinde aslında ne kadar yalnız olduğunu kanıtlar nitelikte. Mazhar Bey, Atatürk'e söyler: "*Biz burada 5 6 kişi oturmuşuz, yalnız memleketimizle, padişahla, Ferit Paşa ile değil, bütün dünya ile uğraşıyoruz. Para yok, asker yok, top yok, tüfek yok, velhasıl bu savaşı destekleyecek elimizde bir kuvvet yok. Buna çare düşünelim.*" Atatürk'ün yanıtı: "*Azizim Mazhar Müfit, bu senin dediklerinin hepsi olsa o zaman bu işi annem de görebilir. Marifet, bu yokluk içinde muvaffak olmaktır. Her nedense sen bu gece sinirlenmişsin. Haydi git yat, yarına kadar bir şeyin kalmaz.*" (Kansu, Mazhar Müfit, Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber 1. Cilt, Türk Tarih Kurumu, 3. Baskı, Ankara 1998, s. 340.)

İşte Atatürk böyle bir ortamda, tartışılmaz önderliğini konuşarak kurultaydan şu kararların çıkmasını sağladı: "Ulusal sınırlar içerisinde bulunan vatan parçaları bir bütündür, birbirinden ayrılamaz.", "Manda ve himaye kabul edilemez.", "Parola ya istiklal ya ölüm!". (Mütercimler, Erol, age, s. 643-645.)

Anadolu'ya geçtiği andan beri durmadan sorun çıkaran Ali Galip, Sivas Kurultayı sırasında yeniden ortaya çıktı. Kürt oymaklarını toplayarak kurultayı basacağına ilişkin salıklar Sivas'ı sardı. "... alınan tertip ve tedbirler ve özellikle gösterilen sertlik ve şiddet sayesinde, Ali Galip ve Halil Bey'lerin ayartmaya çalıştığı aşiretler dağılmış, ümitsizliğe düşen Ali Galip, önce Urfa'ya, oradan da Halep'e kaçmıştır." (Atatürk, age, s. 118.) Bu tür olayların İstanbul Erki'nce düzenlendiği ortada olduğundan, Damat Ferit erkten düşene dek İstanbul ile ilişkilerin kesilmesi kararı alınmıştır.

Damat Ferit'in ardından gelen Ali Rıza Paşa, işin başında Anadolu'da kurutuluş umarları(çare) arayan bu yurtseverlerle yakın ilişkilere girecek gibi göründü. Haliyle Atatürk, bunu kullanmak istedi. İstanbul ile Anadolu arasında yapılan Amasya Görüşmeleri sonucundaysa bir "Meclis-i Mebusan" toplanmasına

karar verildi. Bu kamutayın nerede açılacağı büyük tartışma konusu olmuştur. Dolayısıyla bu kamutayın Anadolu'da açılmasını istiyordu. Ancak bu kere sözünü geçiremedi. Haklı olduğuysa kısa süre sonra anlaşılacaktı. İçine düştüğü zor duruma karşın koşulları göz önüne alarak yeni bir yöntem belirledi:

"*Efendiler, Meclis-i Mebusan'ın İstanbul'da toplanmasına engel olamamak zarureti üzerine, İstanbul'da toplanacak mecliste "vatanın bütünlüğünü, devlet ve milletin bağımsızlığını elde etmekten ibaret olan gayeyi korumak ve savunmak için anlaşmış, kesin kararlı bir küme oluşturmayı tek çare olarak düşündük.*" (Atatürk, age, s. 263.) Ardından Ankara'ya geçerek İstanbul'a gidecek olan milletvekilleriyle teker teker buluşup onlara Meclis-i Mebusan'da nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin öğütler verdi. Anadolu'dan giden milletvekillerinin bir "*Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Grubu*" oluşturarak Misak-ı Milli'yi kamutaya kabul ettirmeleri gerektiğini anlatıyordu. Ancak daha sonra, bu vekilleri çokça eleştirdiğini göreceğiz. Bunun yanında İtilaf Devletleri'nin olumsuz eylemlerini biraz olsun kısıtlamak adına Anadolu'daki yabancı subayların tutuklanmasına karar verdi.

Burada İstanbul serüvenine bir ayrıç açarak Atatürk'ün, Ali Rıza Paşa Kabinesi'ne yönelttiği sert eleştirilere yer vermekte yarar var. Atatürk'ün Ankara'da milletvekilleriyle konuştuğu sıralarda İtilaf Devletleri'nden Osmanlı Erki'ne, Paris Sunuştay'ında alınan Karadeniz Komutanlığı'yla ilgili birtakım kararların niçin uygulanmadığına ilişkin, sanki azarlar gibi bir nota gelir. Osmanlı Erki'nin yanıtıysa özür dilercesine birkaç bahane sıralamaktan öteye gitmez. Mustafa Kemal buna çok sinirlenir: "*Bu durumun, kendilerinin haysiyetini ve devletin bağımsızlığını çoktan zedelemiş olduğunu fark etmek istemiyorlar. Hiç olmazsa protesto edemiyorlar. Hiç olmazsa bağımsızlığımıza darbe vuran bu saldırı ve tecavüz aracılık edemeyiz diye feryada cesaret edemiyorlar. Cesaret edemiyorlar efendiler, çünkü korkuyorlar.*" (Atatürk, age, s. 278.)

Ardından, hiçbir zaman eskimeyecek şu sözleri söyler: "*İnsaf ve merhamet dilenmekle millet işleri, devlet işleri görülmez. Millet'in ve devletin şeref ve bağımsızlığı korunamaz. İnsaf ve merhamet dilenmek gibi bir ilke yoktur. Türk milleti, Türkiye'nin gelecekteki çocukları, bunu bir an akıllarından çıkarmamalıdır.*" (Atatürk, age, s. 279.)

Misak-ı Milli'den devam edelim. Bugünkü karşılığı, ulusal anttır. Burada değinmek istediğim nokta, ulusal antın oluşum sürecidir. Çünkü Misak-ı Milli 1919'un zorlu koşullarında değil, henüz 1908

Devrimi'nden bile önce genç bir subayın kafasında biçimlenmiştir.

Ali Fuat Cebesoy'un anılarından dinliyoruz:

“Misak-ı Milli, diğer inkılaplar gibi Atatürk'ün kendi eseridir. Mustafa Kemal, 3. Ordu Karargahında vazifeli idi. Ben de hudutta Karaferye'de mıntika kumandanı idim. Her hafta sonu Selanik'e gelirdim. O da zaman zaman bana gelirdi.

Böyle bir akşamdı.

Önceden hazırladığını dinlediğim haritayı beraberinde getirmişti. Bu, hasta Adam Osmanlı'nın taksimini beklemeden, şeklen sınırlarımız içinde olmasına rağmen asla ve hiçbir zaman bizim olmamış toprakları terk etmeden sonra temeli Türk olan bir devletin hudutlarını gösteriyordu.

Yemeni'yi, Hicaz'ı, Filistin'i, daha sonra 1911'de beraberce giderek müdafaa ettiğimiz Trablusgarb'ı asıl halkına bırakıyorduk. Bugünkü Suriye'de olan Haleb, Irak'ta olan Musul bizimdi. Makedonya, 12 Adalar, zaten o günlerde elimizde idi. Mısır gibi hakimiyeti nazarilemiş yerleri halkına bırakıyor; ama 1878'de İngilizlere emanet ettiğimiz Kıbrıs'ı alıyorduk. Lozan'daki kayıplar dışında zaten ilk Misak-ı Milli sınırları da bazı farklarla Karaferye'ye getirdiği haritanın hudutları idi.

Bırakacağımız yerlerdeki Türklerin, Türk'ten gayrılarla mübadelesini bile düşünmüştü. Aradığı, temeli Türk olan devletti. Hasta Adam'ın mirası üzerinde nasıl olsa aralarında ihtiras boğulması yapacaklardı. Kavgadan asıl hudutlara sahip ve ezilmemiş çıkmalydık. Başka çaresi yoktu.” (Mütercimler, Erol, age, s. 671-672.)

Görüldüğü üzere Misak-ı Milli, bir anlamda Atatürk'ün düşüdüdür. Tarih, ona bu düşü gerçeleştirme şansı tanımış, O ise bu şansı olabilecek en iyi şekilde kullanmıştır. Ulusal yapıya sahip, iç ve dış işlerinde bağımsız, her anlamıyla özgür ve çağdaş bir Türk devleti. Misak-ı Milli'nin özü işte bunlardır.

Bu Ulusal Ant'ı ülkü edinmiş olması gereken vekiller ile İstanbul'un İtilaf güdümlü vekilleri bir araya geldi ve 12 Ocak 1920'de son Osmanlı Mebusan Meclisi açıldı. Bir sonraki yazı, bu kamutayda yaşanan olaylar ile başlayıp Büyük Millet Meclisi'ne doğru uzanacak.

DİPLERİMİZDEKİ CAMİLER

Tarık UÇAR

Bir ülkenin yönetim kuruluşları, ilk önce kendi yurttaşlarının daha sonra da dünyanın gereksinimlerini karşılamak için çalışmalı, kendi ucuz yaymacalarını yaymak yerine gönenc için uğraşp kaynakları bu doğrultuda kullanmalıdır.

TDK gereksinimi “*eksikliği duyulan şey, ihtiyaç*” olarak tanımlıyor. Ülkemizin gereksinimleri nelerdir? Eğitim, sağlık, eşitlik, güven yani kaliteli - insanca yaşamak mı yoksa camiler mi?

Ulu Önder, laikliği tanımlarken “*tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü demektedir.*” diyor. Atamızın bu görüşünü dile getirerek, bu yazının ne camilere ne de ibadet, din özgürlüğünü yaralamaya yönelik olduğunu; yalnızca kabak tadı veren cami üzerinden gösteriş ve yaymacaya yapanlara bir eleştiri niteliği taşıdığını belirtmeliyim. Diyanet’in kendi sitesinden alınmıştır. Görselde görüldüğü gibi her yıl ülkemizde camii sayısı hızla artmaktadır.

2.1 Camii sayısı
Number of mosques

	Camii sayısı Number of mosques
2006	78,608
2007	79,096
2008	80,053
2009	80,636
2010	81,984
2011	82,693
2012	84,684
2013	85,412
2014	86,101
2015	86,762
2016	87,381

Diyanet’in kendi sitesinden alınmıştır.

Görselde görüldüğü gibi her yıl ülkemizde camii sayısı hızla artmaktadır .

Görseldeki sayım verilerini incelediğimizde ortalama olarak her yıl, altı yüz elli tane camii yapılmaktadır. Bu da korkunç bir savurganlığın ve camiler üzerinden ucuz siyaset - gösteriş yapıldığının açık bir delilidir. Camilere gereksinim varsa elbette yapılacaktır, bundan daha doğal bir durum olamaz. Camilerden yahut camii yapılmasından değil bu kadar çok camii ve çoğu caminin alakasız -talebin az

olduğu yahut hiç olmadığı- yerlere yapılmasından rahatsızım!

Birleşmiş Milletler-İnsani Gelişme Endeksi (İGE) sıralamasında 71. sıradayken ; ülkemizde 87.381 camii, 1.137 halk kütüphanesi varken sırf ucuz bir siyaset uğruna her yıl yüzlerce camii açılmasına (2 015 – 2016 yılında 619 cami açılırken; yalnızca 7 halk kütüphanesi açılmış); , çok ciddi bir eğitim sorunu varken devasa bütçeli DİYANET’e, milli bütçemizin böylesine savurganca kullanılmasına karşıyım!

Bursa’da; 1.723 camii, 17 halk kütüphanesi varken Uludağ Üniversitesi ; ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde yer alan University Ranking by Academic Performance (URAP) Araştırma Laboratuvarı yazanağında; 23. ; TÜBİTAK Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi 2016 yılı sıralamasında; 24. sırada ;Times Higher Education’ın (THE) 2016-2017 Dünya Üniversiteleri Sıralaması’nda Türkiye’den 18 üniversite girerken -ki sıralamaya giren bazı üniversiteler on yıllık bile değil- bu sıralamaya girememişken sırf bir siyasetçi, mitinginde Bursa’ya büyük bir camii yapılmasını istedi diye kampüse devasa bir camii yapılmasına karşıyım. (“3. Nesil Üniversite” yazmayla üçüncü nesil olunmuyor. Sıralamalar Uludağ Üniversitesi’nin nasıl bir “3. nesil üniversitesi” olduğunu açıkça gösteriyor.)

İMZA

Mustafa Kemal Atatürk'ün imzasının oldukça hoş bir tasarım hikayesi vardır bilirsiniz;

1934 yılında soyadı kanununun çıkarılmasıyla birlikte Mustafa Kemal'e Atatürk soyadı verilir. Bunun üzerine meclisteki vekiller Atatürk'e güzel bir imza armağan etme kararı alırlar.

Bugünkü adıyla Boğaziçi Üniversitesi olan Robert Kolej'inde uzun yıllar öğretmenlik yapan Hagop Vahram Çerçiyen, 1920'li yıllarda Amerika'daki Palmer Method Okulu'nda güzel yazı konusunda uzmanlaşmıştır. Zaten o yıllarda meclisteki vekillerin bir kısmı Vahram Çerçiyen'in yetiştirdiği öğrencilerdi.

Bunun üzerine söz konusu karar Atatürk'ün özel kalemi vasıtasıyla Boğaziçi'ndeki Bebek semti Komiserliği tarafından Hagop Vahram Çerçiyen'a ulaştırılıyor.

Toplamda beş imzadan oluşan numuneler 24 saat içinde hazırlanır. O yıllarda küçük bir çocuk olan Çerçiyen'in oğlu Dikran Çerçiyen, o geceyi şu sözlerle anlatıyor...

“Saat sabah 8:30 sularıydı. Kapı çalındı annem açtı. Endişeli bir suratla odaya dönüp, ‘Vahram kapıdaki komiser ve bir sivil adam seni görmek istiyor’ dedi. Önce okulda bir hadise olduğunu sandık... Babam hemen masa başına geçti çünkü imza numunelerini hazırlamak için sadece bir günü vardı sabah saat 8:30’da imzaları teslim etmesi gerekiyordu. Bütün gün babamı seyretmekten yorulmuştum. Bir süre sonra uykuya daldım. Sabah uyanıp yanına gittiğimde masasında beş hazır imza numunesi gördüm, istenildiği üzere sabah saat 08:30’da numuneler bir gün önce kapımıza gelen komisere teslim edildi. Babam Atatürk’ü canı gibi severdi ben de öyle ve yaptığı işten dolayı büyük kıvanç duyuyordum.”

Ve Mustafa Kemal Atatürk, hazırlanan numuneler arasından beşinci imzayı seçer.

Hagop Vahram Çerçiyen'in bir sözü vardır ki akıllardan hiçbir zaman çıkmaz; *“Atanın bize yaptıkları karşısında benim yaptığım nedir ki?”*

YA LAİKLİK YA İSLAMCILIK

Biliyorsunuz, Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devrimi yaptı. İtalya'dan ceza yasası aldık, Fransa'dan idare hukuku ilkeleri aldık, İsviçre'den medeni hukuku aldık, Almanya'dan ceza yargılaması hukukunu aldık. Bir gülmece dergisindeki şu tanım olayları yeterince sergiliyor: Türk vatandaşı tanımı. Diyor ki, "Türk ne demektir? Türk kimdir? Türk vatandaşı İsviçre medeni kanununa göre evlenen, İtalyan ceza yasasına göre cezalandırılan, Alman ceza muhakemeleri usulüne göre yargılanan, Fransız idare hukukuna göre idare edilen ve İslam hukukuna göre gömülen kişidir."

O dönemde böyle yasaların alınması zorunluymuştu, çünkü toplum bir yol ağzındaydı. Ya Batılı laik sistem, ya şeri hukuk. Mustafa Kemal ve düşün arkadaşları Batılı ve laik sistemi benimsediler. 1928 yılında anayasadan devletin İslamcı devlet olduğunu belirten madde kaldırıldı, 1930 yılında da okullardan din dersleri. 1939 yılında da köy okullarından din dersleri kaldırıldı. Bunlar ne için yapıldı? Laiklik için yapıldı. Çünkü, dünyada ya olayları teokratik açıdan göreceksiniz, böyle bir eğitim anlayışınız olacak ya da laik anlayışınız olacak. Karma ekonomi gibi hem İslamcı hem laik anlayış olmaz. Ya laiklik ya İslamcılık. Eğitim bu. Mustafa Kemal ve düşün arkadaşları, laisizmi benimsediler. Köy Enstitüleri olayını bu süreç içinde değerlendirmek gerekir. Köy Enstitüleri 40'lı yılların başında çıktı, 402'li yılların ortalarına, sonlarına doğru yıkıldı. Niçin? Çünkü Türkiye 40'lı yıllarda da bir yol ayrımındaydı. Dünyada büyük bir savaş yaşanmaktaydı. Nasyonal sosyalist rejimlerle Marksist rejimler ve burjuva demokrasileri arasında, bunların orduları arasında sıcak savaş yaşanıyordu. Türkiye bu sıcak savaşta, bu savaşa katılmama siyaseti gütmekteydi. Ve bir çeşit duyarlı siyasetle iki tarafın gelişimini de izlemekteydi ve bir denge politikası izliyordu. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Köy Enstitülerini destekledi. Köy Enstitüleri fikri bugün önemi daha çok anlaşılan Tonguç Baba'nın çalışmaları, düşünce ve ideolojisiyle ortaya çıkmıştı. Saffet Arıkan'ın bakanlığı döneminde genel müdürlüğe getirilen Hakkı Tonguç, daha sonra Hasan Âli Yücel'le birlikte çalıştı. Hasan Âli Yücel, bugün bakıyoruz, yeniden değerlendiriyoruz, oğlu Can Yücel'in şiirinde yazdığı gibi "Çağın en güzel gözlü maarif müfettişi", gerçekten bu toplumun özlediği, hümanist ilerici bir aydın.

HALK DİN SÖMÜRÜSÜNÜ AFFETMİYOR

"Hangi iktidar din sömürüsüne dayanmış, mutlaka yıkılmıştır. CHP iktidarı, '1949 yılında din derslerini kabul etti. Yıkıldı, kurtaramadı bu ödün. DP, 1957'de Said-i Nursi'nin cübbesini bayrak yaptı. Ne oldu? Yıkıldı. Süleyman Demirel 1960'ların ortasında Nurcuların, tarikatların, Süleymancılara sakallarını okşadı.

Ne oldu? Yıkıldı. Hac seferleri düzenleyen ANAP ne oldu, yüzde 20'ye indi. Halka güvenmek gerekiyor. Her kim ki din sömürüsünü kullanır, bir süre yararlı olur belki, ama sonunda mutlaka seçim sandığında yenilgiye uğrar. Halk din sömürüsünü affetmiyor. Bu son derece önemli bir sonuç, olgu ve çok önemli bir gerçektir.

Köy Enstitüleri üretim içinde eğitim, eğitim içinde üretim ilkesini benimsemişti ve köy çocuklarını Atatürk devrimlerinin ve Kemalizmin toplumsal yapısını kurmakla görevlendirmişlerdi. Ancak şimdi ne oluyor? Aynı köy çocukları kapanan Köy Enstitüleri yerine imam hatip okullarına gidiyorlar. Gidiyorlar da ne oluyor? 1983 rakamlarına göre Diyanet İşleri Başkanlığı'nda 46 bin personel var. Bu 46 bin personelin 23 bini ilkökul mezunu. O zaman bu ilahiyat fakülteleri, İslam enstitüleri ne işe yarıyor? Bu imam hatip okulları ne işe yarıyor? Ne işe mi yarıyor? Bunlar imam, hatip olmuyorlar, hukuk fakültelerine gidip yargıç ve savcı oluyorlar. Siyasal bilimler fakültelerine gidip kaymakam oluyorlar. Yapılan bir araştırma, kaymakam yetiştiren bölümlerin öğrencilerinin yüzde 41'inin ilahiyat kökenli olduğunu ortaya koyuyor. Hukuk fakültesinde okuyup da daha önce imam hatip mezunu olanlara burs veriyorlar. Burs verilen öğrenciler de, sınavsız yargıç ve savcı oluyorlar. 2000 yılına doğru baktığımızda, vali ilahiyat fakültesi mezunu, emniyet müdürü İslam enstitüsü mezunu, kaymakam imam hatip mezunu olacak.

Yurttaşın oyuyla bu iktidarı değiştirmek ve devleti tepeden tırnağa ilerici düşüncelerle donatmak, ancak o koşulla Köy Enstitüleri de kurulabilir. Bugün çeşitli siyasal rejimler depremler yaşıyor. Bu depremler düşünceleri, inançları yeniden değiştiriyor. Ama biz şu 21. yüzyıla girerken görüyoruz ki, Türkiye'de bugüne kadar sonuç almış en güçlü örgüt Kuvayı Milliye örgütüdür, Mustafa Kemal ve arkadaşlarıdır. Kuvayı Milliye, toplumun en önemli sivil örgütlenme modelidir. İkincisi 40'lı yıllara rastlayan Köy Enstitüleridir. İkisi de sivil toplumun vazgeçilmez kurumlarıdır. İdeolojide Kuvayı Milliye tam bağımsızlık ilkesi, eğitimde Köy Enstitüleri. İki hedef bu. Bizler genç değiliz o ak saçlı delikanlılar gençtir, hepsini saygıyla selamlıyorum"

Uğur MUMCU

Köy Enstitüleri ile ilgili bir konuşmasından.

ANILARLA ATATÜRK

Mustafa Kemal, Sofya Ataşemiliterliği'nden Çanakkale Cephesi'ne doğrudan geçiş yapmıştır. Cephenin komutanı Liman von Sanders ile tanıştıkları sırada Alman Paşa, Atatürk'e Bulgaristan'ın savaşa girip girmeyeceği konusundaki izlenimlerini sorar. Atatürk şöyle yanıtlar:

“Benim anladığıma göre Bulgarlar, iki ihtimalden birinin gerçekleşmesinden önce savaşa girmezler. Onlardan biri, Alman ordusunun başarılı olacağına kanaat verecek açık kanıtlar görmedikçe; ikincisi savaş hali kendi topraklarına temas etmedikçe.”

Bu cevabım üzerine Liman von Sanders birdenbire öfkeleni. Sağ yumruğunu sıkarak ve yukarı kaldırarak önce güldü ve ekledi:

“Bulgarlar hala Alman ordusunun başarısına güvenemiyorlar mı?”

“Hayır, ekselans.”

Benim bu cevabım, Liman Paşa'yı biraz daha öfkeli yaptı ve yüzü, hücum eden kanla kıpkırmızı oldu. Liman Paşa ciddi olarak kızılıyordu, sordu:

“Niçin? Nasıl olur, Alman ordusunun başarısına karşı güvensizlik, bu nasıl olur?”

“Öyle efendim.” dedim.

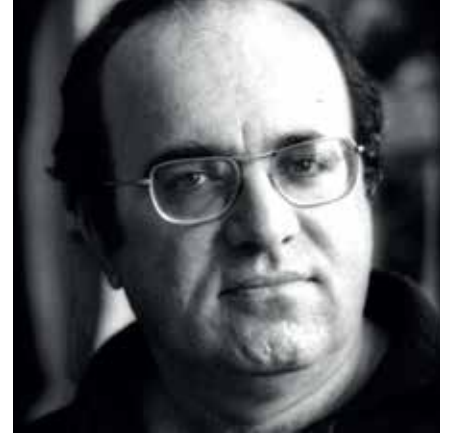
Dikkatle gözlerime baktı ve: *“Siz ne kanaattesiniz?”* diye sordu. Soruya cevap vermek mi, vermemek mi gerektiğinde tereddüt ettim. Fakat komutanlığa atandığı vakit, havada bir komutan durumunda bulunan ben nasıl uzman bulunabilirdim? Aslında bu işlerde kendi görüşümü çoktan gerekenlere yazmıştım. Bunun tersi bir şey söyleyemezdim. Son dakikaya kadar da Bulgarların uzağı gören hareketini takdir etmekten kendimi alamamıştım. Bilhassa Sofya'yı terk ederken o tarihte en yüksek makamı işgal etmiş olan General Ficyef ile içtenli bir görüşme yapmış, benim düşünceme uygun düşen düşüncesini anlamıştım. Buna göre, ben, Türk yurdunun boğazlarını savunma görevi almış bulunan bu Mareşal'e ne diyebilirdim? Bir anlık bir vicdan muhakemesinden sonra kısa bir cevap verdim. dedim ki: *“Bulgarları, düşüncelerinde haklı görüyorum.”* Liman von Sanders derhal ayağa kalmı ve bana izin verdi.

Kocatürk, Utkan, Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçalı Atatürk Günlüğü , İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1978.

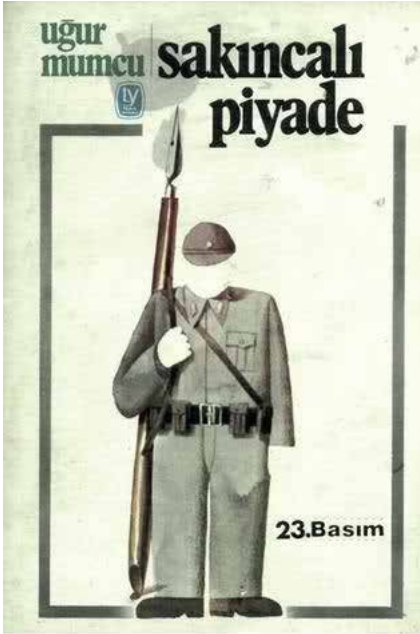

UĞUR MUMCU

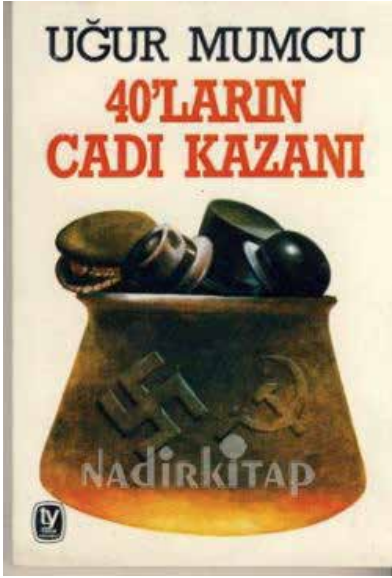
22 Ağustos 1942, Kırşehir doğumludur. Uğur Mumcu, yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde 1965'te tamamladı. Henüz öğrenciyken 26 Ağustos 1962'de Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan "Türk Sosyalizmi" başlıklı makalesiyle Yunus Nadi Ödülü'nü aldı. 1969-1972 yılları arasında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde asistanlık yaptı. Askerliğini yapmaya hazırlandığı sırada 12 Mart döneminde bir yazısında kullandığı "ordu uyanık olmalı" sözleriyle, "orduya hakaret etmek" ve "sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmak" suçunu işlediği iddiasıyla gözaltına alındı. Mamak Askeri Cezaevinde pek çok aydınla birlikte bir yıla yakın kalan Mumcu, bu davadan dolayı 7 yıl hapse mahkûm edildi. Fakat bu karar Yargıtay tarafından bozuldu ve Mumcu serbest bırakıldı. Bu olaydan sonra askerliğini yedek subay olarak yapması gerektiği hâlde, 1972-1974 yılları arasında Ağrı'nın Patnos ilçesinde, resmî tanımıyla "sakıncalı piyade eri" olarak tamamladı. "Araştırmacı gazetecilik" tanımını sil baştan yazan Mumcu, Atatürk ilkelerine olan bağlılığını yazdığı kitaplar ve yayımladığı araştırmalar ile sayısız kere kanıtlamıştır. Üstelik kendisine yapılan tehditlere asla kulak asmamış ve pek çok çağdaşından farklı olarak dimdik durmuştur. Güzel insanların susturulduğu ülkemizde Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü arabasına yerleştirilmiş bir bomba ile suikaste uğramış ve aramızdan ayrılmıştır.

SAKINCALI PİYADE

Askerliğini yaptığı sıralarda, hakkında yapılan yazışmalarda kendisine takılmış olan bu sıfatı kitabına ad olarak seçen Mumcu, dönemi içineleyen bir dille ele alıyor. Özellikle 12 Mart sürecinin ardından ordunun, devletin ve hükümetin aldıkları konumları; doğrularıyla ve yanlışlarıyla inceliyor. Bu incelemeye yargıdan tutun toplumsal kutuplaşmalara, terör eylemlerinden tutun düşünce özgürlüğüne dek pek çok konu dahil oluyor. Kendisi, kitabına şöyle bir giriş yapıyor: "Efendim, bir zamanlar ülkemizde oynanan oyuna, Sakıncalı Piyade oyununa hoş geldiniz. Bu akşam, izniniz olursa Sakıncalı Piyade'yi ben oynayacağım."

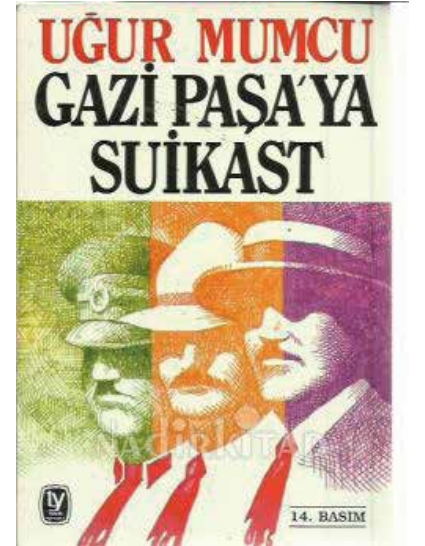

40'LARIN CADİ KAZANI

Cumhuriyetimizin önemli dönüm noktalarından olan 1940'lı tarihler, bugünün Türkiye'sini anlamak adına büyük önem ifade ediyor. Aslında "karşıdevrim" olarak adlandırdığımız ve parça parça işleyen onlarca yıllık süreçteki önemli olayları tek kitapta toplamış Uğur Mumcu. Çok partili yaşama geçiş, Turancılık davaları, köy enstitülerinin kapatılması, dönemin yöneticilerinin uyguladığı "siyasal terör", bir bütün olarak ele alınıp okuyucuya sunulmuş.

GAZİ PAŞA'YA SUİKAST

Uğur Mumcu bu kitapta Atatürk'e yapılmış suikast girişimlerden belki de en büyük sonuçlara gebe olanını, İzmir suikast girişimini ele alıyor. Kitabın özgünlüğü ise kitaptaki savların dayandığı belgelerin, Uğur Mumcu tarafından ilk kez bu kitapla yayımlanmış olması. Cumhurbaşkanlığı Arşivinde yaptığı araştırmalar sırasında bir rastlantı sonucu bulunduğu bu belgelerle suikast girişimi, doğrudan Atatürk ile İsmet Paşa arasındaki konuşmalardan incelenmiş oluyor.

KONTRGERİLLA ÖĞRETİLERİ

"Kontrgerilla gerçekten var mıdır?" sorusu, on yıllardır ortaya atılan ancak ortak bir yanıtı kavuşturulamayan önemli sorulardan biridir. Uğur Mumcu, kontrgerillanın gerçek olduğunu savunanlardan: "Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de CIA vardır ve bazı devlet kurumlarıyla iç içedir. CIA belli olaylara karışır, belli olayları saptırır, yozlaştırır. Amacı, hangi ülkede olursa olsun, solun geniş bir birlik yaratarak iktidara gelmesini önlemektir. Kontrgerilla, devletin yasal yetkililerince denetlenemeyen bir CIA kuruluşudur. CIA ile Kontrgerilla arasındaki ilişkileri bilmeden, araştırmadan, şematik yorumlarla CIA olgusunu unutturmaya çalışmak, bilmem, kime hizmet olur!.."

Atam

bil ki her on kasımda

gözlerimiz dolu doludur

gör ki yüreklerimizdeki cesaretin

ateşi damarlarımızdaki kandanır

sanki her geçen gün

nasılda çoğalıyoruz

ve yine bilki

unutmadık

unutturmayacağız

Atatürk Gençliği

